

Załącznik
do uchwały nr 3/2016
Zarządu PFRON
z dnia 22 lutego 2016 r.

**Kierunki działań oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów
pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w 2016 roku**

1. Moduły, obszary i zadania programu, które będą realizowane w 2016 roku:
  - 1) Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:
    - a) Obszar A – likwidacja bariery transportowej:
      - Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
      - Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
    - b) Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
      - Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
      - Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
    - c) Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:
      - Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
      - Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,
      - Zadanie 4: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, (co najmniej na III poziomie jakości),
    - d) Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;
  - 2) Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.
2. Wystąpienie o przyznanie środków finansowych PFRON na realizację programu, realizator programu składa we właściwym terytorialnie Oddziale PFRON. Termin złożenia wystąpienia upływa w dniu 26 lutego 2016 roku.
3. Termin zawarcia umowy w sprawie realizacji programu upływa w dniu 18 marca 2016 roku.
4. Pełnomocnicy Zarządu PFRON w Oddziałach PFRON mogą podejmować decyzję o przywróceniu realizatorowi programu terminu związanego z realizacją programu. Przekroczenie przez realizatora programu terminu określonego w ust. 3 może skutkować zmniejszeniem wysokości środków finansowych przekazanych przez PFRON na realizację programu.

5. Warunkiem przystąpienia realizatora programu do realizacji programu jest złożenie oświadczenia o nieposiadaniu:

- 1) wymagalnych zobowiązań wobec PFRON,
- 2) zaległości w obowiązkowych wpłatach na PFRON,
- 3) wymagalnych zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Urzędu Skarbowego oraz wobec organów i instytucji wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej,

przy czym ww. wymagania dotyczą jednostki organizacyjnej samorządu powiatowego odpowiedzialnej za realizację programu, a także jednostki organizacyjnej samorządu powiatowego składającej wystąpienie o przyznanie środków PFRON na realizację programu (o ile jest inna).

6. Z uczestnictwa w programie wyłączeni są wnioskodawcy oraz samorządy powiatowe, którzy/które po otrzymaniu dofinansowania ze środków PFRON na cele określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), w tym również w ramach programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, naruszyli/naruszyły warunki umowy (między innymi poprzez nieterminowe lub nienależyte wykonywanie zobowiązań wynikających z umowy) i nie doprowadzili/ nie doprowadziły do usunięcia uchybień do dnia złożenia wniosku (w przypadku wnioskodawcy) lub wystąpienia (w przypadku samorządu powiatowego).

7. W ramach działań promocyjnych realizator programu poinformuje o możliwości uzyskania wsparcia w module II przez osoby niepełnosprawne spełniające warunki uczestnictwa w programie, w szczególności co najmniej szkoły ponadgimnazjalne, w tym ośrodki szkolno-wychowawcze, szkoły specjalne oraz placówki z oddziałami integracyjnymi z terenu swojego działania.

8. Maksymalna kwota dofinansowania w ramach modułu I wynosi, w przypadku:

1) Obszaru A:

a) w Zadaniu nr 1 – 5.000 zł,

b) w Zadaniu nr 2 – 2.100 zł, w tym:

- dla kosztów kursu i egzaminów – 1.500 zł,

- dla pozostałych kosztów uzyskania prawa jazdy w przypadku kursu poza miejscowością zamieszkania wnioskodawcy (koszty związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem i dojazdem w okresie trwania kursu) – 600 zł,

2) Obszaru B:

a) w Zadaniu nr 1:

- dla osoby niewidomej – 20.000 zł, z czego na urządzenia brajlowskie 12.000 zł,

- dla pozostałych osób z dysfunkcją narządu wzroku – 8.000 zł,

- dla osoby z dysfunkcją obu kończyn górnych – 5.000 zł,

b) w Zadaniu nr 2:

- dla osoby głuchoniewidomej – 4.000 zł,

- dla pozostałych adresatów obszaru – 2.000 zł,
z możliwością zwiększenia kwoty dofinansowania w indywidualnych przypadkach, maksymalnie o 100%, wyłącznie w przypadku, gdy poziom dysfunkcji narządu wzroku wymaga zwiększenia liczby godzin szkolenia,
- 3) Obszaru C:
- a) w Zadaniu nr 2 – 2.000 zł,
  - b) w Zadaniu nr 3 dla protezy na III poziomie jakości, przy amputacji:
    - w zakresie ręki – 9.000 zł,
    - przedramienia – 20.000 zł,
    - ramienia i wyluszczeniu w stawie barkowym – 26.000 zł,
    - na poziomie podudzia – 14.000 zł,
    - na wysokości uda (także przez staw kolanowy) – 20.000 zł,
    - uda i wyluszczeniu w stawie biodrowym – 25.000 zł,z możliwością zwiększenia kwoty dofinansowania w wyjątkowych przypadkach i wyłącznie wtedy, gdy celowość zwiększenia jakości protezy do poziomu IV (dla zdolności do pracy wnioskodawcy), zostanie zarekomendowana przez eksperta PFRON,
  - c) w Zadaniu nr 4 – do 30% kwot, o których mowa w lit. c,
  - d) w Zadaniu nr 3 i nr 4 dla refundacji kosztów dojazdu beneficjenta programu na spotkanie z ekspertem PFRON lub kosztów dojazdu eksperta PFRON na spotkanie z beneficjentem programu – w zależności od poniesionych kosztów, nie więcej niż 200 zł,
- 4) Obszaru D – 200 zł miesięcznie, nie więcej niż 2.400 zł w ciągu roku – tytułem kosztów opieki nad jedną (każdą) osobą zależną.
9. W ramach modułu II kwota dofinansowania poniesionych kosztów nauki, dotyczących semestru/półroczna objętego dofinansowaniem, wynosi w przypadku:
- 1) dodatku na pokrycie kosztów kształcenia – nie mniej niż 700 zł, maksymalnie 1.000 zł,
  - 2) dodatku na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego – do 4.000 zł,
  - 3) opłaty za naukę (czesne) – równowartość kosztów czesnego w ramach jednej, aktualnie realizowanej formy kształcenia na poziomie wyższym (na jednym kierunku) - niezależnie od daty poniesienia kosztów, przy czym dofinansowanie powyżej kwoty 3.000 zł jest możliwe wyłącznie w przypadku, gdy wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy nie przekracza kwoty 583 zł (netto) na osobę.
10. W przypadku, gdy wnioskodawca w module II pobiera naukę w ramach dwóch i więcej form kształcenia na poziomie wyższym (kierunków studiów), kwota dofinansowania opłaty za naukę (czesne) może być zwiększona o równowartość połowy kosztów czesnego na kolejnym/kolejnych kierunkach nauki, przy czym dofinansowanie powyżej kwoty 1.500 zł jest możliwe wyłącznie w przypadku,

gdy wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy nie przekracza kwoty 583 zł (netto) na osobę.

11. Dodatek na pokrycie kosztów kształcenia, o którym mowa w ust. 9 pkt 1 może być zwiększony, nie więcej niż o:
  - 1) 700 zł - w przypadkach, które określi realizator programu (przykładowo, gdy: wnioskodawca ponosi dodatkowe koszty z powodu barier w poruszaniu się lub z powodu barier w komunikowaniu się – w szczególności z tytułu pomocy tłumacza migowego lub asystenta osoby niepełnosprawnej itp.),
  - 2) 500 zł - w przypadku, gdy wnioskodawca ponosi koszty z tytułu pobierania nauki poza miejscem zamieszkania,
  - 3) 300 zł – w przypadku, gdy wnioskodawca posiada aktualną (ważną) Kartę Dużej Rodziny,
  - 4) 300 zł – w przypadku, gdy wnioskodawca pobiera naukę jednocześnie na dwóch (lub więcej) kierunkach studiów/nauki.
12. Dodatek na pokrycie kosztów kształcenia, o którym mowa w ust. 9 pkt 1 nie przysługuje w przypadku, gdy wnioskodawca:
  - 1) z powodu niezadawalających wyników w nauce powtarza semestr/półrocze uprzednio objęte dofinansowaniem ze środków PFRON,
  - 2) zmieniając kierunek lub szkołę/uczelnię, ponownie rozpoczyna naukę od poziomu (semestr/półrocze) objętego uprzednio dofinansowaniem ze środków PFRON.
13. Wyliczona kwota dofinansowania kosztów opłaty za naukę (czesne), o której mowa w ust. 9 pkt 3 oraz ust. 10, ulega zmniejszeniu o 300 zł w przypadku, gdy wnioskodawca po pomyślnym ukończeniu nauki objętej dofinansowaniem ze środków PFRON w ramach danej formy edukacji na poziomie wyższym, ponownie rozpoczyna lub kontynuuje naukę w ramach takiej samej formy edukacji na poziomie wyższym chyba, że wnioskodawca:
  - 1) ubiega się o dofinansowanie semestru/półrocza danej formy edukacji na poziomie wyższym, jaki dotychczas nie był objęty dofinansowaniem ze środków PFRON, albo
  - 2) jednocześnie pobiera naukę na dwóch kierunkach w ramach tej samej formy edukacji na poziomie wyższym,wówczas zmniejszenie kwoty dofinansowania kosztów nauki (czesne) - nie obowiązuje.
14. Dopuszczalność udzielania pomocy w ramach modułu II:
  - 1) każdy wnioskodawca może uzyskać pomoc ze środków PFRON łącznie maksymalnie w ramach 20 (dwudziestu) semestrów/półroczy różnych form kształcenia na poziomie wyższym - warunek ten dotyczy także wsparcia udzielonego w ramach programów PFRON:
    - a) „STUDENT - kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych”,
    - b) „STUDENT II – kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych”,z uwzględnieniem pkt 2,

- 2) wnioskodawcy, którzy do dnia złożenia wniosku uzyskali pomoc ze środków PFRON w ramach większej liczby semestrów/półroczy, niż wskazana w pkt 1, mogą uzyskać pomoc w ramach programu - do czasu ukończenia rozpoczętych form kształcenia na poziomie wyższym, jeśli są one realizowane zgodnie z planem/programem studiów,
  - 3) decyzja o ponownym dofinansowaniu kosztów nauki w przypadku powtarzania przez wnioskodawcę semestru / półrocza / roku szkolnego lub akademickiego - należy do kompetencji realizatora programu, z zastrzeżeniem pkt 4,
  - 4) wypłata dofinansowania w sytuacji powtarzania semestru /półrocza /roku szkolnego lub akademickiego przez wnioskodawcę jest dozwolona w ramach dopuszczalnej, łącznej liczby semestrów/ półroczy, o której mowa w pkt 1 - z zastrzeżeniem, iż może to nastąpić jeden raz w ciągu trwania nauki w ramach danej formy kształcenia na poziomie wyższym, chyba, że kolejne powtarzanie semestru/półrocza/roku szkolnego lub akademickiego przez wnioskodawcę następuje z przyczyn od niego niezależnych (np. stan zdrowia).
15. W przypadku osób, które mają wszczęty przewód doktorski, a nie są uczestnikami studiów doktoranckich, przysługuje wyłącznie dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego.
16. Decyzję o wysokości pomocy dla wnioskodawcy podejmuje realizator programu, który ustala własne sposoby różnicowania wysokości dofinansowania.
17. Udział własny wnioskodawcy jest wymagany w poniższych zadaniach:
- 1) w module I wynosi co najmniej:
    - a) 10% ceny brutto zakupu/usługi w ramach Obszaru B, Zadanie nr 1, Obszaru C Zadania: nr 3 i nr 4,
    - b) 15% ceny brutto zakupu/usługi w ramach Obszaru A, Zadanie nr 1 oraz Obszaru D,
    - c) 25% ceny brutto zakupu/usługi w ramach Obszaru A: Zadanie nr 2,
  - 2) w module II - w zakresie kosztów czesnego:
    - a) 15% wartości czesnego – w przypadku przyznania dofinansowania, o którym mowa w ust. 9 pkt 3 dla zatrudnionych beneficjentów programu, którzy korzystają z pomocy w ramach jednej formy kształcenia na poziomie wyższym (na jednym kierunku),
    - b) 65% wartości czesnego – w przypadku przyznania dofinansowania, o którym mowa w ust. 10 dla zatrudnionych beneficjentów programu, którzy jednocześnie korzystają z pomocy w ramach więcej niż jedna forma kształcenia na poziomie wyższym (więcej niż jeden kierunek) – warunek dotyczy drugiej i kolejnych form kształcenia na poziomie wyższym (drugiego i kolejnych kierunków),
- z zastrzeżeniem, iż z obowiązku wniesienia ww. udziału własnego w module II zwolniony jest wnioskodawca, który zatrudnienie rozpoczął w 2016 roku, a także w takim przypadku, gdy wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy nie przekracza kwoty 583 zł (netto) na osobę.

18. Środki finansowe stanowiące udział własny wnioskodawcy nie mogą pochodzić ze środków PFRON.
19. W sytuacji, gdy łączna wartość uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON w ramach programu przekracza kwotę 10.000 zł, wymagane jest zabezpieczenie udzielonego dofinansowania w formie określonej (wymaganej) przez realizatora programu.
20. Maksymalny koszt wynagrodzenia za jedną opinię eksperta PFRON wynosi:
  - 1) w przypadku pierwszej wizyty - 300 zł brutto,
  - 2) w przypadku kolejnej wizyty - 150 zł brutto.
21. Szczegółowe zasady dotyczące weryfikacji formalnej wniosków:
  - 1) opinia eksperta PFRON wydana w 2015 roku do wniosku, może zachować ważność dla weryfikacji formalnej tego wniosku - do dnia 31 grudnia 2016 roku,
  - 2) zaświadczenie lekarskie złożone przez wnioskodawcę do wniosku w 2015 roku, może zachować ważność dla weryfikacji formalnej wniosku - do dnia 31 grudnia 2016 roku,
  - 3) wnioskodawca ubiegający się o refundację kosztów poniesionych przed dniem zawarcia umowy dofinansowania, warunki uczestnictwa w programie musi spełniać także w terminie poniesienia kosztu objętego refundacją i/lub w okresie objętym refundacją kosztów,
  - 4) wnioskodawca może uzupełnić wniosek o brakujące dane i/lub załączniki w terminie wskazanym przez realizatora programu; w module II realizator programu wyznacza wnioskodawcy w tym celu co najmniej 14-dniowy termin (liczony w dniach kalendarzowych),
  - 5) odnośnie częstotliwości udzielania pomocy w ramach modułu I:
    - a) warunek, o którym mowa w rozdziale VI ust. 5 pkt 1 programu dotyczy:
      - pomocy udzielanej w ramach wskazanych zadań,
      - osoby niepełnosprawnej, będącej beneficjentem pomocy,
      - tego samego celu pomocy, przez który należy rozumieć przedmiot dofinansowania określony ogólnie w danym zadaniu,
      - w przypadku Obszaru B – Zadanie nr 1: beneficjentów wcześniejszych programów i zadań przewidujących wsparcie w zakupie sprzętu elektronicznego i oprogramowania obowiązuje trzyletnia karencja w uzyskaniu kolejnych środków PFRON na ten sam cel, niezależnie od okresu karencji przewidzianego wówczas w ramach programu lub zadania oraz niezależnie od rodzaju przedmiotu dofinansowania objętego wcześniej dofinansowaniem ze środków PFRON,
    - b) warunek, o którym mowa w rozdziale VI ust. 5 pkt 2 programu dotyczy:
      - pomocy udzielanej w ramach wskazanych zadań,
      - osoby niepełnosprawnej, będącej beneficjentem pomocy,
      - gwarancji, dotyczącej przedmiotu dofinansowanego uprzednio ze środków PFRON,

- w przypadku Obszaru C – Zadanie nr 2: beneficjentów programu, którzy uzyskali pomoc w pokryciu kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym w 2012 roku oraz wcześniejszych programów przewidujących analogiczne wsparcie, nie obowiązuje karencja w uzyskaniu kolejnych środków PFRON na ten sam cel, niezależnie od okresu karencji przewidzianego wówczas w ramach programu,
  - 6) odnośnie podejmowania decyzji o przyznaniu dofinansowania z pominięciem okresów, o których mowa w rozdziale VI ust. 5 programu:
    - a) dotyczyć może ona także okresów obowiązujących w ramach innych zadań finansowanych ze środków PFRON,
    - b) do okoliczności wymienionych w rozdziale VI ust. 6 pkt 1 należą także zmiany w stanie fizycznym beneficjenta pomocy, powodujące, że nie może on korzystać z posiadanego, uprzednio dofinansowanego ze środków PFRON przedmiotu dofinansowania.
22. Dodatkowe wymagania w zakresie weryfikacji merytorycznej wniosków w ramach modułu I:
- 1) ekspertem, o którym mowa w rozdziale X ust. 5 programu nie może być osoba, która aktualnie oraz w ciągu ostatnich 3 lat, była przedstawicielem prawnym lub handlowym, członkiem organów nadzorczych bądź zarządzających lub pracownikiem firm oferujących sprzedaż towarów/usług będących przedmiotem wniosku,
  - 2) w celu rzetelnej oceny wniosku, ekspert, o którym mowa w pkt 1, powinien potwierdzić stan faktyczny związany z dysfunkcją i potrzebą wyposażenia potencjalnego beneficjenta pomocy we wnioskowany przedmiot dofinansowania, o ile to możliwe z uwagi na sytuację zdrowotną osoby niepełnosprawnej – w trakcie konsultacji z udziałem potencjalnego beneficjenta pomocy,
  - 3) ocena merytoryczna wniosku przeprowadzana jest w celu wyłonienia wniosków, które mają największe szanse na realizację celów programu; w związku z tym realizator programu będzie stosował punktowy system oceny wniosków, wyznaczając minimalny próg punktowy umożliwiający bieżące udzielanie dofinansowania; ustalenie zbioru kryteriów i ich wag należy do kompetencji realizatora programu, z zastrzeżeniem ust. 23; udzielenie dofinansowania wnioskodawcom, których wnioski uzyskały ocenę poniżej ustalonego przez realizatora programu minimalnego progu punktowego, uzależnione będzie od możliwości wynikających z wysokości ostatecznej puli środków PFRON przekazanych realizatorowi programu.
23. Preferencje PFRON przysługujące wnioskodawcom w trakcie rozpatrywania wniosków w ramach modułu I:
- 1) w 2016 roku preferowane są wnioski dotyczące osób niepełnosprawnych, które studiują lub są zatrudnione oraz wnioski w ramach Obszaru C Zadanie nr 3 - suma punktów preferencyjnych nie może stanowić mniej niż 50% maksymalnej liczby punktów możliwych do udzielenia w ramach oceny merytorycznej wniosku; przy

czym ww. kryteria preferencyjne powinny być uwzględnione w punktowym systemie oceny wniosków w ten sposób, że najwyższą liczbę punktów w zakresie preferencyjnym otrzyma wniosek dotyczący osoby niepełnosprawnej studiującej (25% maksymalnej liczby punktów możliwych do udzielenia w ramach oceny merytorycznej wniosku); pozostałe kryteria oceny merytorycznej wniosków określa realizator programu,

- 2) w sytuacji, gdy limit środków finansowych przekazany realizatorowi programu przez PFRON nie umożliwia udzielenia dofinansowania wszystkim wnioskodawcom z równorzędną oceną wniosku, o przyznaniu dofinansowania decyduje:
  - a) stopień niepełnosprawności potencjalnego beneficjenta pomocy w ten sposób, że w pierwszej kolejności realizowane będą wnioski dotyczące osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
a w dalszej kolejności, gdy reguła postępowania wyrażona w lit. a - nie prowadzi do wyboru wniosku do dofinansowania;
  - b) wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy, w ten sposób, że w pierwszej kolejności realizowane będą wnioski wnioskodawców, których dochód jest najniższy.

24. Wnioski w ramach modułu II nie podlegają ocenie merytorycznej.

25. Zakres pojęć - ilekroć w niniejszym dokumencie lub w programie mowa jest o:

- 1) **aktywności zawodowej** – należy przez to rozumieć:
  - a) zatrudnienie, lub
  - b) rejestrację w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna, lub
  - c) rejestrację w urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy i nie pozostająca w zatrudnieniu;
- 2) **opłacie za naukę (czesne)** – należy przez to rozumieć opłatę pobieraną za naukę w szkole policealnej lub wyższej w okresie objętym umową dofinansowania; opłata za naukę (czesne) nie obejmuje innych opłat z tytułu usług edukacyjnych (przykładowo: opłaty związanej z powtarzaniem określonych zajęć z powodu niezadowolających wyników w nauce, za zajęcia nieobjęte planem studiów, za studia realizowane w języku obcym) ani innych opłat przewidzianych przepisami prawa powszechnie obowiązującego (przykładowo za wydanie: legitymacji studenckiej i jej duplikatu, dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy, itp.), które to koszty mogą być pokrywane przez beneficjenta pomocy ze środków dofinansowania przyznanego w formie dodatku na pokrycie kosztów kształcenia;
- 3) **dodatku na pokrycie kosztów kształcenia** - należy przez to rozumieć nie wymagającą rozliczania kwotę przeznaczoną na wydatki wnioskodawcy związane z pobieraniem nauki;
- 4) **dysfunkcji narządu ruchu (w przypadku Obszaru A)** – należy przez to rozumieć dysfunkcję stanowiącą podstawę orzeczenia o znacznym lub

umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; w przypadku osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu, która nie jest przyczyną wydania orzeczenia dot. niepełnosprawności, ale jest konsekwencją ujętych w orzeczeniu schorzeń (np. o charakterze neurologicznym - symbol orzeczenia: 10-N lub całościowych zaburzeń rozwojowych - symbol orzeczenia: 12-C), mogą zostać pozytywnie zweryfikowane pod względem formalnym pod warunkiem, że wnioskodawca dołączy do wniosku zaświadczenie lekarza specjalisty potwierdzające, iż następstwem schorzeń, stanowiących podstawę orzeczenia jest dysfunkcja narządu ruchu;

5) **dysfunkcji narządu wzroku (w przypadku Obszaru B)** - należy przez to rozumieć dysfunkcję wzroku stanowiącą powód wydania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, a także w przypadku:

a) gdy dysfunkcja narządu wzroku nie jest przyczyną wydania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, ale wnioskodawca przedłoży zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza okulistę potwierdzające, że osoba niepełnosprawna, której dotyczy wniosek, ma ostrość wzroku (w korekcji) w oku lepszym równą lub poniżej 0,05 i/lub ma zwężenie pola widzenia do 20 stopni;

b) osób niepełnosprawnych w wieku do 16 roku życia - gdy wnioskodawca przedłoży zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza okulistę potwierdzające, że osoba niepełnosprawna, której dotyczy wniosek, ma ostrość wzroku (w korekcji) w oku lepszym równą lub poniżej 0,1 i/lub ma zwężenie pola widzenia do 30 stopni,

przy czym osoby niepełnosprawne posiadające dysfunkcje narządu wzroku wymienione w lit. a i lit. b, są traktowane jak osoby niewidome;

6) **dysfunkcji obu kończyn górnych (w przypadku Obszaru B)** – należy przez to rozumieć stan potwierdzony zaświadczeniem lekarskim: wrodzony brak lub amputację obu kończyn górnych – co najmniej w obrębie przedramienia, a także dysfunkcję charakteryzującą się znacznie obniżoną sprawnością ruchową w zakresie obu kończyn górnych w stopniu wykluczającym lub znacznie utrudniającym korzystanie ze standardowego sprzętu elektronicznego, wynikająca ze schorzeń o różnej etiologii (m.in. porażenia mózgowie, choroby neuromięśniowe);

7) **ekspercie PFRON (w przypadku Obszaru C Zadanie nr 3 i nr 4)** – należy przez to rozumieć specjalistę wojewódzkiego z dziedziny rehabilitacji medycznej lub ortopedii i traumatologii albo innego specjalistę w tych dziedzinach, wskazanego przez jednego z wymienionych specjalistów, który prowadzi na terenie danego województwa długotrwałą opiekę protetyczną nad osobami po amputacjach kończyn; wyboru ekspertów PFRON dokonuje PFRON; ekspertem nie może być osoba, która aktualnie oraz w ciągu ostatnich 3 lat, była przedstawicielem prawnym lub handlowym, członkiem organów nadzorczych bądź zarządzających lub pracownikiem protezowni (zakładu ortopedycznego); ekspertom PFRON przysługuje wynagrodzenie za wydanie opinii do wniosku zakwalifikowanego do dofinansowania, w zakresie:

- a) stabilności procesu chorobowego wnioskodawcy,
  - b) rokowań co do zdolności wnioskodawcy do pracy w wyniku wsparcia udzielonego w programie,
- oraz o ile dotyczy:
- c) celowości zwiększenia jakości protezy do poziomu IV (dla zdolności do pracy wnioskodawcy) i zwiększenia kwoty dofinansowania;
- 8) **gospodarstwie domowym wnioskodawcy** – należy przez to rozumieć, w zależności od stanu faktycznego:
- a) **wspólne gospodarstwo** – gdy wnioskodawca ma wspólny budżet domowy z innymi osobami, wchodzącymi w skład jego rodziny,
  - lub
  - b) **samodzielne gospodarstwo** – gdy wnioskodawca mieszka i utrzymuje się samodzielnie i może udokumentować, że z własnych dochodów ponosi wszelkie opłaty z tego tytułu;
- 9) **Karcie Dużej Rodziny** – należy przez to rozumieć dokument identyfikujący członka rodziny wielodzietnej, zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. poz. 1863, z późn. zm.) lub inny dokument, na podstawie którego wnioskodawca objęty jest działaniami/ulgami adresowanymi do rodzin wielodzietnych, ujętymi w ramy programów, które pod różnymi nazwami funkcjonują w Polsce, bądź wprowadzonymi jako samodzielny instrument nieobudowany programem;
- 10) **kolegium** – należy przez to rozumieć kolegium utworzone zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 2156);
- 11) **kosztach kursu i egzaminów (w przypadku Obszaru A Zadanie nr 2)** – należy przez to rozumieć koszty związane z uczestnictwem osoby niepełnosprawnej w kursie i przeprowadzeniem egzaminu, w tym także wszelkie opłaty z nimi związane oraz jazdy doszkalające;
- 12) **kosztach utrzymania sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (Obszar C Zadanie nr 4)** – należy przez to rozumieć koszty związane z utrzymaniem sprawności technicznej protez/y kończyny górnej i/lub dolnej, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;
- 13) **miejscu zamieszkania** – należy przez to rozumieć, zgodnie z normą kodeksu cywilnego (art. 25 KC) miejscowość, w której wnioskodawca przebywa z zamiarem stałego pobytu, będąca ośrodkiem życia codziennego wnioskodawcy, w którym skoncentrowane są jego plany życiowe (cechy ośrodka osobistych i majątkowych interesów); o miejscu zamieszkania nie decyduje jedynie fakt przebywania w określonym mieście, ale również zamiar stałego pobytu i chęć skoncentrowania swoich interesów życiowych w danym miejscu; można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania;
- 14) **nauce w szkole wyższej** – należy przez to rozumieć naukę w następujących formach edukacji na poziomie wyższym: studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub

- doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym (dziennym) lub niestacjonarnym (wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu);
- 15) **oprzyrządowaniu** samochodu – należy przez to rozumieć dostosowane do indywidualnych potrzeb związanych z rodzajem niepełnosprawności adresata programu urządzenia (montowane fabrycznie lub dodatkowo) lub również wyposażenie samochodu, które umożliwi użytkowanie samochodu przez osobę niepełnosprawną z dysfunkcją ruchu lub przewożenie samochodem osoby niepełnosprawnej oraz niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego;
  - 16) **osobie głuchoniewidomej** – należy przez to rozumieć osobę niepełnosprawną, która na skutek równoczesnego uszkodzenia słuchu i wzroku napotyka bardzo duże trudności w wymianie informacji oraz w komunikowaniu się, stan ten musi być potwierdzony w odpowiednim dokumencie lub zaświadczeniu lekarskim;
  - 17) **osobie zależnej (w przypadku Obszaru D)** – należy przez to rozumieć dziecko będące pod opieką wnioskodawcy i przebywające w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką (dziennego opiekuna, niani lub w ramach klubu dziecięcego, punktu przedszkolnego, zespołu wychowania przedszkolnego);
  - 18) **posiadaczu samochodu** (w rozumieniu programu) – należy przez to rozumieć jego właściciela lub współwłaściciela; w przypadku osób niepełnoletnich i pozbawionych zdolności do czynności prawnych, posiadaczem samochodu jest wnioskodawca;
  - 19) **poziomie jakości protez kończyny górnej** – należy przez to rozumieć:
    - a) poziom I - prosta proteza o funkcji głównie kosmetycznej ewentualnie z najprostszymi elementami mechanicznego ustawiania pozycji łokcia i nadgarstka; do wykonania w ramach limitu NFZ; nie przywraca nawet podstawowych funkcji utraconej ręki,
    - b) poziom II - proteza z prostymi elementami mechanicznymi oraz standardowym zawieszeniem na kikucie; w zasadzie możliwa do wykonania w ramach NFZ z niewielką dopłatą; nie uniezależnia pacjenta od otoczenia w stopniu wystarczającym dla podjęcia aktywności zawodowej,
    - c) poziom III - proteza z precyzyjnymi elementami mechanicznymi oraz nowoczesnym zawieszeniem kikuta (także z wykorzystaniem technologii silikonowej) oraz bardzo dobrym wykończeniem kosmetycznym; uniezależnia pacjenta od otoczenia w stopniu umożliwiającym podjęcie aktywności zawodowej,
    - d) poziom IV - proteza z elementami bioelektrycznymi (lub elementy kombinowane bioelektryczne i mechaniczne - tzw. hybrydowa); proteza w części bioelektrycznej sterowana impulsami z zachowanych grup mięśniowych; w znacznym stopniu pozwala na uniezależnienie się od otoczenia, jednak nie zawsze jest akceptowana przez pacjentów, w szczególności z powodu znacznej wagi;

- 20) **poziomie jakości protez kończyny dolnej** – należy przez to rozumieć:
- a) poziom I - proteza wykonana w ramach limitu NFZ; posiada najprostsze elementy mechaniczne; nie daje możliwości lokomocyjnych dla codziennego funkcjonowania pacjenta,
  - b) poziom II - poziom podstawowy umożliwiający w miarę sprawne poruszanie się pacjenta; proteza taka jednak nie daje rzeczywistych możliwości intensywnego, bezpiecznego jej użytkowania potrzebnego do codziennej aktywności zawodowej,
  - c) poziom III - poziom bardzo dobry; proteza taka wykonana na nowoczesnych elementach (stopa, staw kolanowy) oraz posiadająca bardzo dobre zawieszenie w leju, także na elementach silikonowych; w tej grupie protez pacjent może otrzymać zaopatrzenie zapewniające takie możliwości lokomocyjne, aby mógł podjąć lub kontynuować aktywność zawodową;
  - d) poziom IV - grupa najnowocześniejszych w świecie protez, także z elementami sterowanymi cyfrowo, z wielowarstwowymi lejami oraz najlżejszymi elementami nośnymi; umożliwiają w niektórych przypadkach także aktywność sportową i rekreacyjną pacjentów;
- 21) **półroczu/semestrze** – należy przez to rozumieć okres, na który może zostać przyznana pomoc finansowa na pokrycie kosztów nauki w szkole, obejmujący zajęcia dydaktyczne, sesję egzaminacyjną oraz obowiązkowe praktyki;
- 22) **protezie kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (Obszar C Zadanie nr 3 i nr 4)** – należy przez to rozumieć protezę/protezy kończyny górnej i/lub dolnej na III lub IV poziomie jakości protez;
- 23) **przeciętnym miesięcznym dochodzie wnioskodawcy** - należy przez to rozumieć dochód w przeliczeniu na jedną osobę w gospodarstwie domowym wnioskodawcy, o jakim mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.), obliczony za kwartał poprzedzający kwartał, w którym złożono wniosek; dochody z różnych źródeł sumują się; w przypadku działalności rolniczej – dochód ten oblicza się na podstawie wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w 2014 r. (Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 25 września 2015 r. - M.P. 2015 poz. 861), według wzoru: $[(2.506 \text{ zł} \times \text{liczba hektarów})/12]/\text{liczba osób w gospodarstwie domowym wnioskodawcy}$;
- 24) **przerwie w nauce (w przypadku modułu II)** – należy przez to rozumieć przerwę w kontynuowaniu nauki, w trakcie której osoba niepełnosprawna nie ponosi kosztów nauki, np. urlop dziekański, urlop zdrowotny;
- 25) **sprzęcie elektronicznym lub jego elemencie lub oprogramowaniu** – należy przez to rozumieć komputer (stacjonarny lub mobilny) oraz/lub współpracujące z nim urządzenia i dedykowane oprogramowanie, umożliwiające ograniczanie skutków rodzaju i stopnia niepełnosprawności (z uwzględnieniem definicji urządzeń brajlowskich); głównym kryterium uznania kwalifikowalności danego

kosztu są indywidualne i specyficzne dla danego rodzaju dysfunkcji - potrzeby związane z rehabilitacją zawodową i społeczną potencjalnego beneficjenta,

- 26) **szkole policealnej** – należy przez to rozumieć publiczną lub niepubliczną szkołę policealną, utworzoną zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 2156);
- 27) **szkole wyższej** – należy przez to rozumieć publiczną lub niepubliczną szkołę wyższą utworzoną zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) lub uczelnię zagraniczną, a także szkołę wyższą i wyższe seminarium duchowne prowadzone przez Kościół Katolicki lub inne kościoły i związki wyznaniowe;
- 28) **urządzeniach brajlowskich** – należy przez to rozumieć elektroniczne urządzenia, zdolne tworzyć wypukłą formę informacji wyjściowej, możliwą do odczytania przy pomocy zmysłu dotyku;
- 29) **wymagalnych zobowiązaniach** – należy przez to rozumieć:
  - a) w odniesieniu do zobowiązań o charakterze cywilnoprawnym – wszystkie bezsporne zobowiązania, których termin płatności dla dłużnika minął, a które nie zostały ani przedawnione ani umorzone,
  - b) w odniesieniu do zobowiązań publicznoprawnych, wynikających z decyzji administracyjnych wydawanych na podstawie przepisów k.p.a. – zobowiązania:
    - wynikające z decyzji ostatecznych, których wykonanie nie zostało wstrzymane z upływem dnia, w którym decyzja stała się ostateczna – w przypadku decyzji, w których nie wskazano terminu płatności,
    - wynikające z decyzji ostatecznych, których wykonanie nie zostało wstrzymane z upływem terminu płatności oznaczonego w decyzji – w przypadku decyzji z oznaczonym terminem płatności,
    - wynikające z decyzji nieostatecznych, którym nadano rygor natychmiastowej wykonalności,
- 30) **zatrudnieniu** – należy przez to rozumieć:
  - a) stosunek pracy na podstawie umowy o pracę, zawartej na czas nieokreślony lub określony, jednakże nie krótszy niż 3 miesiące,
  - b) stosunek pracy na podstawie powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę, jeżeli na podstawie przepisów szczególnych pracownik został powołany na czas określony; okres ten nie może być krótszy niż 3 miesiące,
  - c) działalność rolniczą w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 704, z późn. zm.),
  - d) działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 584, z późn. zm.),

- e) zatrudnienie na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej na okres nie krótszy niż 6 miesięcy (okresy obowiązywania umów następujących po sobie, sumują się),
- f) staż zawodowy w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 149, z późn. zm.),

okresy zatrudnienia wnioskodawcy w ramach ww. mogą się sumować, jeśli następują po sobie w okresie nie dłuższym niż 30 dni, przy czym czas przerwy nie wlicza się w okres zatrudnienia;

- 31) **zdarzeniach losowych** – należy przez to rozumieć potwierdzone przez właściwe jednostki zdarzenia, nieprzewidziane i niezawinione przez wnioskodawcę/ podopiecznego wnioskodawcy, które były nie do uniknięcia nawet przy zachowaniu należytej staranności, skutkujące utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem przedmiotu dofinansowania w stopniu uniemożliwiającym użytkowanie i naprawę.